

„ЗАСТАВА“ излази два пута у недељу и, четвргом и петом сљом.

Цена је на годину 10 Фор., на по године 5 Фор., на четврт године 2 Фор. 50 новч. а. вр. за Аустрију, а за Србију на годину 100 гроша, на до год. 50, а на четврт године 25 гроша.

ЗАСТАВА.

Огласи се рачунају по количини врсти, које из гарнита заузимају; и за сваку врсту плаћа се за први пут 6, за сваки даљи пут 4 новч. Осим тога за жиг увек по 30 новч. Доноси се ишаљу уредништу, а предлата администрацији „ЗАСТАВА“ обоје у Пешти, Grünbaum - Gasse Nr. 23.

БРОЈ 31.

у Пешти, у четвртак 26. маја 1866.

ГОДИНА I.

Пешта, 25. маја.

И немачка савезничка скупштина одговорила је званично, у Париз, да ће послати свог представника на конференцију; сад се очекује да се означи дан у који ће се те конференције започети. У Паризу се надају, да ће још ове недеље видети први састанак дипломата који ће конференцирати; а по лондонским вестима, ти дипломати састаће се у Паризу око 31. маја. Подузв. франц. лист: La Patrie, потврђује да ће свака сила на конференцијама бити представљена својим министром спољашњих послова, и својим послаником у Паризу, а наиме: Русија кнезом Горчаковым и бароном Будбергом; Инглеска грофом Кларендоном и лордом Каулијом; Аустрија грофом Менсдорфом Пуљом и кнезом Метерником; Прусија грофом Бизмарком и грофом Голцем; Италија генералом Ла Мармором и Нигром; немачки савез Пфортеном, баварским министром спољ. послова, коме помоћник још није одређен; Француска Друен де Лиеом, за кога се вели да ће бити и председник на конференцијама. Као секретара конференција означују маркиза Банвила, који управља политичним пословима у француск. министарству спољашњих послова. Још се чује, да ће Наполеон отворити конференције беседом, која би се имала удесити тако, да се њоме не само даде правац конференцијама, него и да се ове задахну духом мира, којим дише јавно мишљење у Европи.

Ако се сматра, да се уговорима од 1815. украјина у Европи сила Француске, неки париски листови имају уверење: да ће Наполеон, на чију се реч до конференција дошло, успети да се те конференције претворе у конгрес; и онда ће, веле ти листови, владоци свију оних сила, које су 1815. у Бечу на штету Француске уговарале, доћи у Париз да подеру те уговоре њихове. Тако би Наполеон III. покajaо Наполеона I.

Такав дух француских листова изазива на другој страни предпоставке, да се у Паризу конференцијама и конгресом не мисли тврдити мир, него обновити старо освојачко доба. Отуд и гласови о плаповима за ширење француских граница. Међу осталим, из Италије, која се сматра као пријатељ Француске, пишу, да ће конференције и конгрес послужити Француској само као средством да се и она умеша у рат, а да nebude одговорна за њега. Као што се у Италији мисли, Француска и Русија сложено би радиле да рат изиђе на ово: Прусија ако буде јача од Аустрије, нека заузме Немачку докле год може; нека узме Хановеранску која је била њена у 1805. г., па онда Саксонију за којом непрестано гравити; па и полабске војводине, и друге немачке области, незахтавајући се чак до Баварске. Аустрија побеђена изгубила би Млетке, а дале би јој се Арбанаска, Босна и Херцеговина, за које се вели да су све у 12 веку припадале Мађарској. Ако би Аустрију у рату противу Прусије срећа послужила: онда јој нико неби сметао, да узме Шлезију. Било како му драго, Турска би свакојако платила ратне трошкове, Русија би заузела подунавске кнежевине. А Француска? Њој би остало на вољу да узме шта хоће. — За Инглеску веле: она би протестовала, а кад би видела да за њен протест нико нехаје, она би као немоћна пристала на свршену ствар. Који у такве гласове у Италији верују: веле да данашња италијанска влада зависи слепо од париске дипломатије; али Италијани јој то радо праштају, знајући да ће ни рат, ма одкуд се започео, Млетке донети.

Мора се признати, да се у званичним париским листовима труди, да се одбије од Француске свака намера освојења; према ти листови признају да ће и Француска мач потегнути, ако се неби успело да се умире завађене силе.

Руски листови одушевљени су за мир; али они веле да Русију, да ће и ова своје силе огледати, ако се по осталој Европи неби хтело оснивати на право него на силу.

Било се разгласило последњих дана, да Аустрија ради да одгоди или сасвим одбије конгрес; тај глас обара се у званичном органу аустријском који излази у Паризу под именом: Le Mémorial diplomatique. Тај лист вели: Аустрија, потражећи никакве размене земаља, изјављује само жељу да и друге силе такве размене потраже; али ако се велике силе у интересу мира изјаве за пределне размене, Аустрија ће пристати

на искрен и правичан разговор и договор о тим разменама.

Знамо, да је немачки савез у Франкфурту позвао Прусију и Аустрију да кажу, под којим би се условима обезоружале, и шта мисле о полабским војводинама. На то су 20. о. м. у седници савезничке скупштине Аустрија и Прусија дале одговоре. Аустрија уверава да је готова о безоружати се, ако нема опасности да ће је Прусија напасти. Што се тиче полабских војводина, Аустрија вели, да је свакојако покушавала, да би се са Прусијом споразумела о онаком уређењу тих војводина, како би одговарало савезничком немачком праву и праву самих војводина, али се Прусија није никако дала на то склонити. С тога се Аустрија решила да преда ствар војводина суду немачке савезничке скупштине, и да саслуша жеље народа у истим војводинама. У овој цели она је наредила да се у Холштајну сазове народна скупштина. — Прусија са своје стране тврди, да она никад није мислила да се оружјем решава питање полаб. војводина. Ако се Аустрија узда у немачки савез, Прусија прети и овом савезу и Аустрији, говорећи: ако савез неби био у стању да склони Аустрију и Саксонску на обезоружање, и ако би се он противио реформи савезничкој, онда ће она (Прусија) отуда закључити, да тај савез није дорастао за свој позив.

У последњој седници париске конференције за подунавске кнежевине, Инглеска као што пише један инглески лист, предлагала је да се те кнежевине уступе Аустрији за Млетке, а Италија да плати Турској новчану накнаду. Томе се жестоко противила Русија, која је прва предложила страног принца за престо румунски. Већина чланова у конференцији показала се склона руском предлогу, и тада је Француска отворено подпомагала избор принца од Хохенцолерна.

У последње време било се опет чуло, да се Турска спрема да оружано поседне подунавске кнежевине, што се до данас није потврдило.

Докле бечки листови тврде да се у Србији никакве озбиљне ратне припреме нечине у ово опасно време: за Црну Гору потврђује се са више страна, да се са свом бригом спрема да у свако доба непријатеља јуначки дочекати може.

ДЕБАТА, ХОН, ДЕАК И МАЂАРСКЕ СТРАНКЕ.

Мађарска напреднија аристократска странка — Апоњијева — има два своја листа: „Дебату“ у Бечу, на немачком, и „Мађар-вилег“ у Пешти, на мађарском језику. Ова су два листа почела сад на Хон, и на леву странку уг. сабора, којој је „Хон“ орган, јако нападати. „Дебата“ особито у бр. 148. има чланак под насловом „крајности“, у ком централнисте, бирократе, и мађ. одлукаше, које назива државницима са „Хортобаћи пуче“, у један ред меће, њи као крајности и болестне живље у Аустрији означаје, и као такве представља који сметају, да „Немац и Мађар, око који се други народи скупљати имају, једно другом руку пруже“, да из „наше Аустрије“ створе град слободе и среће грађана. „Дебата“, орган високе, фино и дипломатски изображене аристократије, у свом гњеву тако је далеко отишла, да „Хон“ са речима: „то је лаж“, „Хон лаже“, и „то је трипут лаж“ части.

Распра се ова истинито тиче непосредно Мађара, али и ми неможемо справ тога равнодушни бити, једно што се оно и наше коже тиче, о којој се „Дебата“ са Немцима погађа, а друго што је свакако занимљиво и вредно, да сазнамо развитак, процес мађ. партија у Угарској, да се према томе у околностима, које и нама гласа, уплива и значаја дале буду, равнати можемо да знамо, где су нам, ако не већи пријатељи, а оно мањи непријатељи, и зато је пуно, да се од времена на време обазремо на партијне одношаје у Угарској, и на људе, који ји руководе; време је сад, кад је опет нова нека мена у међусобном одношају наступила, и кад је мађ. аристократија мађ. либералцима рат огласила, и на међаји ји изазива.

Познато је, а и ми смо другом приликом споменули, да на уг. сабору постоје ове странке: десна,

или аристократска, која је по себи малена (броји 14 до 20 чланова), левица, која броји јаку четвртину, скоро трећину, којој је огранак један крајња левица од једно 14—20 чланова, и центрум. Новине истина називају и један део левице „левим центрум“, али се то управо на седишта, а не на политичну боју истог дела односи.

Прави политични центрум састоји се из две стипхије: из једни, који су или уверења, или из поверења или из оскудице своји мисли и свога правца безусловно уз Деака, и други који су уз Деака, зато што држе да и он мисли као они, или да ће га притисак околности на њов терен, на њов равањ свести, и који су са својим мислима у обзир угарско-аустријског питања ближи десној, него левој странки. Ова би се странка могла назвати странком вишег грађанства (буржоазije) кад би у Угарској праве буржоазije било, овако је морало назвати странком аристократије учениности, или доктринарском; она нема вође — ни само генерални штаб, у ком су: Етвени шогор му, Трефор, оба Локаије Кемини итд. Шолшић, некада слављени говорник конзервативне странке, а сада само одејај имена свог, пада међу људе, који кад преживе своје време, своју идеју, немају толико снаге, да стоје на челу какве странке, али имају толико имена, да између странака посредовање могу, ии као такав чува мост између Деака и деснице, зато га сад понајвише у друштву с њиме виђамо: А Ченгерери, перо Деаково, протоип млађе мађ. учености у кога се тихи дух и тон немачке учености уселио, и на лице му свој печат ударио — он је с мислима вине код левице, по очаран именован Деака, коме је десна рука, као предстража према левој странки.

Деак с Андрашијем с десне, А. Ченгеријем с леве стране уза се, стоји у сред среде као неки оракул, као неки фатум, судбина Мађара, од које добро и зло зависи њихов живот.

Ми смо напоменули, како се дуго није знало, шта Деак у угарско-аустријској питању мисли. Он је лане у пролеће проговорио неколико речи, које је као изрику сваког оракула свака страна за себе тумачити могла. Он је говорио о изјуди опстанка Аустрије, о некој заједници између ње и Угарске, о неким делегацијама, и о томе, како се самосталност земље на основу прагматичне санкције, по могућству, у којем се тај, то са опстанком Аустрије слаже, одржати има. Ово је ишло на воденицу аристократије, и на то је она владатеља уземљу доцела, Шмерлингову систему срушила, и манифест 20. септ. 1865. год. израдила. По Деак је говорио о законитој независности Угарске на основу прагматичне санкције; позната су била начела обе његове адресе од год. 1861. е, којима се у ствари и одлукаши слагали, позната је била његова некористољубивост, постојанство, следственост, патриотизам, и по томе је и одлукашка странка у времену, кад ни спољашње ни унутрашње околности нису за какву акцију, ни енергичну политику биле, ставила своје уздање у Деака, но са израженом предпоставком, да он од начела адресе од год. 1861. ни у чем попустити неће.

Позната је борба овогодишње адресе. Деакова и лева странка државе се сложило. Десна је странка нападала доста жестоко, она је предавештавала пропаст Мађара, ако се позиву владе неодзову; говорило се, да се о бићу и небићу Мађара ради. Деак је 10 22 фебр. одговорио. Десна се странка повукла натраг, свако је мислио, да је сајужена либерална странка триумф одржала. Но које беседу Деакову без предасуде дубље проучио, спазно је, да она исто тако и на левину циља, као и на десницу; претња Деакова, да ће он ако влада у форми попусти, т. ј. законито стање пре ревизије закона поврати, у ствари своје уверење бранити, ма и сам остао — јер он отачеству све, само своје уверење на жртву принети не може. Та претња дала је познати, да његово уверење може и другачије бити, него што је један део ондашње већине, т. ј. левица мислила. Десница је заиста говор Деаков на своју руку тумачила, она је пронашла, као што и јесте у ствари, да Деак на то иде, да начело правне непрекидности са безначелности опортунитета (целисходности) сложи, као што је Деак то и одстаучином тим, што је

сабор на то склонно, да пре повратка законитог стања заједничке уг. аустр. одношаје у претрес узме, и тиме да садашњој влади моралне гаранције за успех поравнања даде.

Десница саборска пренела је од то доба борбу своју из сабора на публицистично поље. По простом језуитском начелу ласкала је Деаку, њега је преузносила, у исти је ма пак једну или другу странку саборске већине ружила и грдила, и тиме између њи и Деака ров копала. Један је од меродавни аристократски државника рекао: „Деак је висок да га прескочимо, пустићемо га дакле да отрули“. И као да је цело понашање аристократске пресе на то удешено. Најпре је „Мађар вилаг“ цинички ударно на „Пешти Наplo“ и његову странку, која је министарство скала, и писала, да без тога не може поравнање успеха имати, и крстио је Наploвце малим светцима, који се иза светлила Деаковог имена крију — као да овај не би исто то хтео. Сад ударише и „Дебата“ и „Вилаг“ исто тако цинички на „Хон“ и левицу сабора, представљајући ји као такове, који непрестано смете праве, и изравнање не желе — као да би опет Деак хтео онако изравнање, какво аристократска странка жели, па му је левица на путу. Није ли то морално подковавање и изолирање Деака, није ли то куђење ваздуха јавнога мњенија, да у том кужном ваздуху отрули високо дрво, ако својим гранама не закрили жеље озгоре?

Међутим нема сумње, да је од оно доба, како је Деак програм свој о заједничким стварима у пододбору разложио, одношење између њега и левице запето постало. Ревење и неспоразумење расте. Адреске овације Деаку, које је од пре десница неповољно пратила, и којима су неке „окружнице“ пута пречиле, сад се од стране деснице радо гледе, а левица исте, па и саму адресу пештанске вароши, коју је ова Деаку поднела, тако тумачи, да се њоме Деаку поверење не толико спрам владе, колико спрам левице даје — с тим више, што је одма затим адреса лојалности сљедовала, којој је управо првом адресом пут поравнан.

И тако заиста стојимо на прагу промене у међусобном положају странака на уг. сабору. Изглед је, да ће се левица у уг. аустр. питању одцепити од Деака и центрума, који овај води.

Но ипак остаје питање, да ли ће и оно, што Деак предложио буде, задовољити садашњу угарску, и ма коју аустријску владу?

Ми сумњамо; аристократија пак мисли, да ће доста и то бити, да се центрум од левице удаљи, и к мосту деснице приближи. Остало ће учинити време. Народи ће се научити оно као максимум добити сматрати, што Деак узтражи, и изгубиће мисао и чувство за оно, што либералније странке захтевају. Кад се така разлика међу 1861. и 1866. год. и то у доба Деаково догодити могла, може се између 1866. и које доцније године још већа догодити. Међутим и само високо стабло може вијар смрти изчупати, или црв сумње народне подгризти. То би био рачун аристократије — коју мисли, да је њено царство вечито, која покрете народне само за олују сматра, која смеће с ума, да идеје неумиру, ако поједина оруђа њена нестају, или се покаже, да нису згодна и довољна.

Но да посматрамо, шта карактерише обе велике странке мађарске у уг. аустријском питању, и по томе шта ји разликује?

Обе велике странке, и центрум и левица, хоће у обште државну, политичну самосталност спрам уже Аустрије, како у законодавству, тако и у управи. Но центрум, особито десни центрум — Етвеш и другови — хоће и народни дуализам у Аустрији; ова странка т. ј. мисли, да се мађарска народност, мађарски народ само тако одржати и будућности имати може, ако се на немачки елемент у Аустрији, а средством тога и на саму Немачку наслони. Тешњи државни политични сајуз са Немцима аустријским држи она за њужни услов обстанка мађ. народа и његове будућности, и зато је она у тако свађењом интересу народности своје готова до крајњи граница концесија (уступака) спрам Аустрије у политичном обзиру и њи, само да тим савезом господство мађ. народа у Угарској одржи. Лева пак странка држи, да се свака народност, и сваки народ само у слободи развити може, сматрајући Беч за седиште, а ужу Аустрију за легло камариле, реакције, аристократије, бирократије, и свију ти стихија, које су кад слободу и слободни развитак или у колевки удавити, или јој у току увек ногу подметути, сваки тешњи сајуз са ужом Аустријом у обште, биле она немачка, или каква драго, држи не за извор снаге, и гаранције, него слабости и опасности за Угарску у обште, и за мађ. народност и народ по особ, и зато се грози од тешње државне или политичне везе са осталим аустријским земљама, бојећи се да би преко моста на Литави удареног у Угарску прелазила.

Прва странка (центрум) полаже своју надежду у европску дипломатију у обште, коју за противуславенску држи, и у увиђавност немачки државника у

Аустрији особено; друга полаже своју надежду на развитак либерални идеја у Европи.

Деак, кога се политични зреник, као што му и приврженици признају, на Литави свршује, коме су европски, било дипломатски, било народни покрети, затворена књига, коме је уг. соgrus juris као Мојсијева таблица, или турски коран, он плива на таласима овима са ковчегом формалне, безживотне, неенергичне законитости, незнајући ни сам куда ће му Нојев ковчег доћи, и хоће ли се разбити, или где спасти. Он двоуми, он се устручава, Немцима оне уступке учинити, које би десни центрум учинио; он нема одважности, да са левицом корача путем, који би могао формалну законитост оживотворити. Он наивно држи, да ће и владатељ и народи у обштем потоку у ковчегу његовом прибежишта тражити.

А левица? Она је клонула, не само зато, што су јој спољашње околности неспешне, што уг. питање свевише и више из комбинација како противу-аустријски кабинета, тако и народа изостаје — него поглавито, што хоће цел а неће средства, што хоће неко начело, а неће конзеквенције његове, што хоће слободу — али неће слободу свију народа као народа у Угарској; што су у питању народности или из страха, да популарност своју неизгубе, или из други обзира застали на терену оне мађ. странке, која тешњу свезу са аустр. Немцима хоће — и што по томе немају никакву моралну снагу да супрот ставе мађарско-немачкој странки, којој је и с ове и оне стране Литаве државна сила у већој или мањој мери на руци. Шта више у последње време појавише се и из тога стана гласови, који говорише не само за политични, него и за народни дуализам у Аустрији, а почем се народни дуализам без тешње политичне везе извести и одржати не може — то тиме и нехотице падају у клопку мађ. немачке политике, за коју „Дебата“ и „Вилаг“ (десница), и „Пешти - Наplo“, и „Хетилан“ (центрум) пишу. Кад једна партаја идеју своју изневери, и од идеје само фирму задржи, онда слаби снага и будућност њена.

Изповедамо на просто: Садашњи је угар. сабор разстројен, нема духовне, политичне целине своје ни у самој већини својој — а разстројен је зато, што су се странке с почетка у лавирање, у неприродне фузије, и дифузије упустиле, из чега је место слоге конфузија изишла. Карактер је странака прогрушан. Држи се да сабор није правога вође имао — јер Деака не сматрају више за Месију, него за Мојсију, који сабор не правце к мети, него у наоколо по пустињи и по лавиринту одбора, пододбора и комисија води, да га бесплодно забави. Левица, која би ма и у мањини, ипак карактер сабора пред светом и Европом спасти могла — она је сама раздвојена на леву и крајњу левицу; и она нема одређеног вође, а тројца, који су на челу, ривалишу, те се паралишу. Уз то и левица је још далеко од тога, да се демократском странком назвати може; као што је сав сабор пун великаша, властела, и племића — тако је по особ левица. У том лежи кључ свега. Док угар. сабор не буде прави израз народа у земљи, донде се храм праве слободе у Угарској подићи неће.

Пешта 25. маја. Оклевање у саборском раду у Пешти породило је код многи заступника нестрилење, које сад у незадовољство прелази. Две су странке, које из разни разлога, и са различном намером желе, да се овој неизвештој ситуацији што пре крај учини, једна је која жели, да се угарско-аустријска разлика што пре поравнањем реши, и која држи, да би у овом за Аустрију критичном и неизвештом времену што више концесија у корист земаљске самосталности добила, што би се на горе променути могло, ако Аустрија данашњу спољашњу кризу сретно преболе; друга је, која време за најзгодније држи, да се по трећи пут захтева, да се устав безусловно поврати, или да се сабор пророгира (одгоди), јер веле ови, догађају се ствари, за које сабор одговорност примити и сносити не може, а и пак би се могло и морало узети, да ји сабор одобрава тим што постоји, и ћути.

Пре две недеље дана хтео је један заступник од прве странке поднети сабору предлог, да се обустави рад свију други одбора, но да сабор сву своју снагу употреби на решење питања о заједничким одношаима, о народностима да се на основу тога што пре до уставног стања дође, па после нека се овај или који буде сабор бави са пословима обичног законодавства. Кад је Деаку то саобштили, овај рече, да он не држи, да је томе време, но да и он сам не би могао противу тога говорити, али да би онда морао предложитељу заставу вођења уступити. На то му речени заступник рече: сад ја свађам смисао оне уредбе јелинске, по којој се они људи, који сувише популарности стеку, прогоне (острацизују), јер су сваком другом раду на путу. Ипак је исти свој план одгодио на три недеље дана, и мисли са својим предлогом опет изићи. С друге пак стране, поговара се да је крајња левица, и један део левице — ако не и сва — намерава предложити, да се у трећој адреси умоли Њ. Велич. да се уставно стање поврати.

Симптоме су се већ појавиле. Ми смо јавили шта је Тиса Калман у тајној седници потакнуо, и како је Деак са жестином то ућуткао. „П. Лојд“ био је донео вест, како одбор, коме је поверено, да предлог учини, како би се од мрза помогло, закључно, исти предлог учинити, који и Тиса у тајној саборској седници, т. ј. да се уставна влада, и уставне муниципалне власти ишту, но доцније порече то „П. Лојд“ рекавши, да је то само разговор у том одбору био. Разговор и закључење нису на далеко — свакако и то потврђује оно, што смо ми о ситуацији докучили.

Одбори за кондификацију и обшта заведења наредили су већ, у колико ће одсека и које ствари претресати. О томе ћемо у идућем броју обширније јавити. Засад констатујемо, да су не само пештанско, но и колошварско (у Ердељу) мађарско позориште међу државно-народна заведења увршћена. Ту су опет појмови генетичне и политичне народности смешани. Очекујемо, да се и наше позориште пријави.

Прече ствари запремиле су место, те нисмо у овом броју могли рефлектовати на „јавно писмо“ Медаковића у „Напредку“, на „Видовдан“, и Милића у „Позору“ на што ћемо укратко одговорити.

Лист нам се овај с једним даном закаснио, јер се из неки узрока прештампавати морао, и тако можемо и ту вест, која ће оне, што су од мрза пострадали, утешити, да је Њ. Величество изводело, г. Таверника позвати, да предлог учини, како би се страдалцима тима моћи помоћи, надајући се, да ће и сабор томе на руци бити.

НЕКО ЛИКО РЕЧИ

целокупној

ОМЛАДИНИ СРПСКОГА НАРОДА

Драга браћо!

Ми вас смерно молимо за допуштење, да вас овде упитамо за братски савет у ствари, која је нама свима највећа светиња. Да се не би много времена, тога најдрагоценијег блага у наше године, изгубило, пишући свакоме друштву или члану омладине напосе, пишемо вам ово неколико речи јавно. У осталом и треба народ да чује о чему збори његова омладина.

Браћо! Ми живимо у веку који ће бити најважнији у историји људскога развијања, у веку који је поставио себи ту мету, да покида све ланце, што се виде и не виде, које скова незнање и тама и под којима ево толико хиљада година страда род људски, па да рашири слободу по целој кругу земном, па да збрати сви народе у једну велику срећну породицу. Народи, који данас живе, имаће да издрже тешку борбу, јер је неизображење, које су толико векова неговали поједини грамзници за лични благовањем и господарењем, ухватило дубоко корена, па ће пасти доста крвава зноја, докле се растерају све те грдне тмуше предрасуда и празноверица, што не даду да сијне човечанству сунце слободе. Али само ако сви народи како ваља схвате тај узвишени задатак нашега века, можемо бити без бриге. Победиће свест. Ми рекосмо с ви народи, јер у тој последњој духовној борби рода људског, не ће се питати колко који народ броји милијуна, већ колико је свестан. Наш народ, по својој урођеној разборитости, по своје одушевљењу за слободу, по својој силној љубави за све што је право и поштено, биће међу најзнатнијим јунацима у поменутој борби, само — ако похита да се спреми за њу.

Браћо! Наш је народ политично страшно раскомадан, јер му је само најмањи део са свим свој, а други су или робље или полуслободни; али при свем том нису наши непријатељи ни јадни Турци, ни вредни Немци. Наш је највећи непријатељ — незнање. Тај нас је непријатељ политички поседао, тај непријатељ кује појединим деловима нашега народа нова имена, да од њих начини особите „народе“, тај непријатељ смета развијању наше радности, тај непријатељ подсеца крила нашој књижевности, он учини те се у наше друштво накалама клица туђинске културе, која трује све слојеве нашега грађанства, а највише женскиње, будуће мајке српске, тај непријатељ сатире сваки напредни изданак, који поникне из наше земље, што је од природе тако богата, да би се на пој рај створити могао.

Противу тога непријатеља ваља да се прикупи сва снага српска, па кад сатре све што је он до сада, међу нама починио, онда ће српски народ подпуно оздравити, па ће са сјајним образом стати у ред бораца за обшту слободу.

Али, ко ће да прикупи и усредсредити ту снагу? Ко ће да јој буде оруђе? — Нико други до омладина народна. Човек док је млад, док још нема своје породице да се само за њу брине, сматра цео народ као своју блиску родбину, па живи и гине за њу. У нашим годинама бурно тече вреда крвца по жилама, и за самопоуздање с којим младић ради све што започне, нема границе. Ма како да је огроман и тежак неки посао, млада га се снага живо прихваћа, само ако увиди да ће послужити леним и узвишеним идејама, које га у то доба живота одушевљавају, у којима младић искључиво живи.

Али кажу људи, а жалосно искуство показује да је истина то што људи кажу, да су те младишке идеје куле по ваздуху, а оно што омладина говори само лепе речи, које се згодно могу употребити крај чаше вина, наздрављајући овоме и ономе, али да од тих речи слабо буде дела.

Браћо! Дајте да учинимо да од сад не буде тако. Дајте да те дивне жеље и речи постану дела. Ето пробужена свест у омладици створи по многим нашим крајевима и варошима разне дружине да подпомажу књижевност, вештине итд. Дајте да међу тим дружинама учинимо таку свезу, да целокупна омладина српскога народа постане једно тело, које ће живети једном душом, душом заједничког рада за свестрано изображање народно.

Када то учинимо, онда нашој светињи не ће бити много штете: ако појединог занесе матица на животној реци, па и он стане живети само за своју кућу, па и он стане слезати раменима, и одговарати: „шта ми је стало“, где је збор о народним потребама, па и он стане уздасати „где ћу ја сам исправити криву Дрину“, или што је још грђе, живети за ордене и талире, јер баш ако их неколицина и из нашег кода оде тим утвреним путем, кад ступи у „живот“ опет ће осгати један целокупан, органски загрљен параштај, који неће морати на ново почињати, већ само наставити оно што смо ми започели.

Браћо! Ми смо убеђени да овде само оно искажасмо што је већ и у вашим прима давно сазрело, и само то убеђење, извињава нас пред нама самим, што не чкасмо да која старија дружина започне ствар.

Ми дакле братски молимо српску омладину у Београду („Лицејку“ и певачко друштво), у Панчеву (певачко друштво), у Неготину (певач. друштво), у Шапцу (певачко друштво), у Земуну (певачко друштво), у Карловцима („Венац“), у Нов Саду (Ђаке и дружину српског народног позоришта), у В. Кикинди (певачко друштво), у Осеку (Ђачко друштво), у Вршцу („Коло“), у Пожуну („Слободу“), у Пешти („Преодницу“), у Суботици (певачко друштво), у Прагу („Србенду“), српске Ђаке у Хвједелбергу, Берлину, Фрајбергу, Пирриху, Минхену, Паризу, Петрограду, Москви, Кијеву, сва друштва за која ми до сад не знамо, и свакога брата Србина, у кога је душа и срце младо, да искажу своје мисли о предлогу овоме, и да кажу како мисле да би се најбрже и најбоље могло остварити то јединство омладине.

Ако нам се допусти, ми бивом приликом и своје мишљење казали, а то је: да би се најбрже до цели дошло, кад би се бар поменути друштва, или ако то није могуће, њихове депутације састале овогодишњег Ђачког одмора, и то у којој вароши, која би подједнако далеко била већини, н. пр. у Новом Саду, па да се устмено посаветују и договоре о свему, што овај предлог у себе схвата.

Молимо уредништва свију српских листова и часописа, која одобравају то, што се овим писмом жели, да га у својим листовима прештапају.

У Бечу, 21. маја 1866.

„З О Р А“

задруга српске омладине у Бечу.

Д О П И С И.

□ Беч, 16. маја. Чули сте да је панчевачка регимента овде у Бечу у гарнизону. Одако је та регимента у Бечу, може се казати да је нешто пуније срце сваког ова. Србина, јер сад више чујемо српска разговора. Српски војници растурају су по свему Бечу, али немојте помислити ради шетње, не, они сви толико посла имају да тако рећи оданути немогу, а то што је врло мало војника у обште у гарнизону бечком.

Јутрос ме прилика намерила да видим напараде-плану јозефштатском наше граничаре све у паради; за леђима њивим беху друге две регименте, два батаљона регулација, осам топова с чебаном и другом припремом. Гледајући их, оде ми мисао на стара времена, привилегије, и повластице народа српског, па онда на годину 1848., па и на „Србобран“ и његове јунаке, а и како да ми то последње непадне на ум, кад вођу србобранских јунака, г. П. Бигу, видох како испред наших граничара, на своје великом мркову сева као муња и тамо и тамо. Око девет сати, дође цар са својом свитом, и одма учини смотру наших граничара, па онда и осталих војника. За тим војници се прикупиле и за дефиловање спремише; при дефиловању наш србобрански јунак заузео место недалеко од цара, с десне стране, и ту остаде докле цела његова регимента дефиловање није свршила. За то време цар је с нашим србобранским јунаком неколико речи прозборио; а по том одјезди овај својим соколовима. После дефиловања цар заповеди те официри из реда простих војника изиђу, и сви осим коњика у један ред стану, а цар са својом свитом дође међу њих, и изјави им хвалу на труду, рекавши, да је задовољан са свима, а особито са граничарима, који од 30 година нису имали прилике овде показати се. „Ја сам уверен, говораше цар, да војник нити има нити жели лепше награде,

него да му се ода хвала коју је заслужио.“ С тим ободом коња и оде са својом пратњом у двор, а војници сваки своје стану; наши граничари машираху уз музику која је свирала српске песме, а и једну романску и једну мађарску мелодију. Праћени силним светом граничари дођу у свој стан Франц-Јосифову касарну; ту се на дворишту поставе у ред и окруже свога поглавицу, а овај им рекне од прилике ово: „Јунаци! Њ. В. цар и најмилостивији отац изволео је казати, да је с вама подпуно задовољан, и да сте знатне кораке у војничкој дужности учинили. Ја од моје стране врло се радујем што сте тако срећан, да вам то, што сам из уста царевих чуо, могу саопштити; а уверен сам да нећете пожалити цару да верност, а поглавицама својима братску оданост и у будуће посведочите.“

Још једну: од како нашу браћу граничаре у Бечу гледамо, опажамо велику разлику између њих и регулација других народности. Кад видите официра, високог стаса, телом здравог и крупног, црномањастог и опаљеног лица, мрком погледа, дебелих бркова, па негледате на његову униформу, но по његовим годинама судећи, а по њима и време службе његове рачунајући: рекли би да је тај Србин, нагађали би да је он: ако не мајор а оно сигурно капетан, но кад му на јаку погледате, невидите више него само једну звездицу! То није редак случај у нашој граничарској регименти, поред свет тога што се признаје верност и способност нашим граничарима!

Међу нашим граничарима је разговор како њи цар милује, то можемо и веровати, али ко зна како је на дому, зна и чим се та милост плаћала а и данас плаћа; а шта ће бити од ево већ два конгреса наша? До 70 година се не обистини оно. „После опет!“

Нешто и од других новости. Ал. Шнел руски генерал-лајтнант пре неколико дана дошао у Беч; био је одсео у гостионици код „зл. Јагњета“, у Леополдштату, прекјуче обуче се и одвезе у Карлово позориште, у истом предграђу. По свршетку изиђе и седне у кола, заповедивши фијакеру да вози опет у гостионику одкуд се и довезо био; за неколико минута кола пред гостионицом. Портир притрчи да прихвати госта, али генерал никако да се сиђе; портир га ослови али нема одговора, затим поче га дрмати да се разбуду, али се брво увери, да је генерал заспао на веки. Незнам дали сте чули, да је руског садањег владике овде код посаобине, зет и ђакон умро, оставио је младу удовицу и двоје мушке деце.

Вукова р 22. маја. — Год. 1862. држало је свештенство архијерејске ове главну скупштину у Карловцима, ради преустројења постројења штатута свештеноудовичког завода свог.

Тко зна, како се до главни скупштина тешко долази, тај ће признати, да је прилику ову мудрије употребити требало. Свака скупштина по важности и величини предузетог рада, мери и простор времена толики, колики је за предузеће њено нуждан и потребан; а скупштина ова, у једном се дану и састала и разишла, поверивши дело своје г. проти карловачком и митровачком, који се својевољно понудише и обећаше, постројење штатута преустројити, и дело своје пре нег што га главној скупштини на одобрење поднесу, путем новина јавности предати, како би га сваки члан завода проучити и себе за будућу скупштину са приредбама приуговорити могао. Обећање прелазу у дужност! — Познавајући неусипни труд једног и другог г. протопресвитера, не двоумимо, да су они цео операт у том погледу за будућу главну скупштину пригодили. Ал ево! већ четир године, а ни скупштине, ни овог устројства, да знати можемо, на што ћемо се састати, кад се састали будемо.

Цель, које је ради завод овај заведен и подигнут, главна је: осигурање живота свештенички сирота наших. Кома је садржај постојећи штатута познат, лако ће увидети, да баш у главном не одговарају намењеној цели завода нашег. Ови, ко да су прављени једино за осигурање завода, а са осигурањем наши удовица стојимо горе, нег на шантавој ноги. Ми оћемо и морамо сложено радити око подизања и напретка нашег завода, ал исто тако оћемо, да нови штатуту нама и нашим сиротама не читају тако строге законе и смртне пресуде, ко што нам читају постојећи штатуту.

Није ли то велика неправда, кад помислимо, да је завод наш толики данас нарастио, да покрај мудрог, и у будуће савестног руковања, о сигурности и напредку његовом, ни најмање двоумити не требамо, а притом кад знамо, да има сирота наши, које се, благодети завода нашег без сваке кривице своје лишене, пребијају од немиле до недрага, и гину од зима и глади, на обшту срамоту нашу и завода нашег.

Можел бити веће неправде од оне, која је по §. 17. постојећи штатута, постигла удовицу почив. протроха Прогарског, Сечанског, а и остале сироте свештеничке, да они данас, — ни зашто друго већ зато, што су се супрузи и отцеви њихови, пре нег што су три године њиховог у завод ступања проистекле, обштом судбом у вечност преселили, — пред туђа врата ићи, у невољи својој уздасати, и без сваког сажаљења нашег, сузе проливати морају. Је ли то осигурање

наши удовица? Јел то цель нашег завода? да се сироте наше по смрти нашој, без сваке помоћи, са очајањем боре! — Шта је скривила удовица Сечанског? шта ли су скривила остала сиротна деца свештеничка, да им §. 17. по смрти нашој овако тиранску сентенцију чита? — Ово је грдно страшило и за нас, и будуће чланове завода нашег, јер тога нема, који би покрај оваке сигурности живота, сигуран био, да испод мача §. 17. проћи неће.

Милости! милости! браћо свештеници! а не смртне пресуде, изгледају сироте наше од нас.

Прва будућа скупштина наша биће од самог камене тврђа, ако досадању беду и невољу ови сирота свештенички не ублажи и не олакша, а овој, сиротама нашим претећој опасности, за свагда не доскочи.

Постојећу уредбу §. 17. нећемо више; она није ни постала од нас, него је постала и морала постати од оног, који незна шта је беда и невоља; који незна шта је отац, који се на самртној постељи својој страшије бори са мислима о бедној судби ситне деце своје, коју по себи оставља, него са самртним мукама својим.

Ми смо дело преустројења наши штатута поверили реченој г. протопресвитерима, а разуме се, да одобрење тога дела задржавамо за главну скупштину. Оно мора проћи чистителни огњем на главној скупштини нашој, а тим се оће да каже то: да је зато више дана и више времена потребно. Ми нећемо скупштину састанка, части и весела, већ у правом смислу скупштину благодетног рада за свештеничке сироте наше.

Зато овим умољавамо г. протопресвитере карловачког и митровачког, да нам операте преустројени штатута у потребном броју трошком завода нашег тискане путем дотични протопресвитера на разгледање поднесу, а по том код Њег. Светлости корак учине, да се главна свештеничка скупштина у том погледу што пре сазове. — С.

Пожаревац 10. маја. Биће вам необично читати кад вам станем причати, како се и данас јоште у просвећеној Европи у нашој Србији, извршују полицијски закони. Пре 14 дана један срезки старешина, из среза моравског окр. Пожаревачког дође у село Дубравицу да прода неку правителствену ливаду под кирију, и пошто лицитацију сврши седе у механу ручати. У тај мах и ја се као путник и трговац ту десих послом на обали. Кад је већ овај старешина поручао и са кметом тога села на рачун обштине 2—3 сатлиха вина попио, даде пред механу довести два човека из села Кленовника, који су под надзором полицијским били, и због тога, што неко вече у време не дођоше да се под затвор ставе, узме парче артије и плајваз из чепа и нешто у виду пресуде на цедуљи написа па викне пандуру: обали се море ту двојицу; те једном 20, а другом 25. батина удари пред самом механом. Овди беху неколико званичника од станујући пароброда Дунавског и жељезничког аустриског друштва, и неколико матроза, са исти лађа, који се немогоше надивити овоме чуду, гди видоше да у 19. веку у просвећеној Европи (Србији) овака пресуда, од полицијског срезског старешине на једанпут из механе испадне. Шта вам се чини? да ли се слаже са данашњом цивилизацијом овака полицијска пресуда, у земљи гди закони постоје? нашто ли личи овака пресуда! да ли на стари аганлук турски, и насље негда истерани турски даија, или на неки полицијски суд просвећене Европе? Ово остављамо, да оцени публика и они, који су позвани да бране Србе од насиља, а ми ћемо да кажемо, шта нас је побудило да се пера латимо за ову нечувену ствар. Ово писајући неидемо на то да бранимо оне јадне кривце; јер ових ће свуда и свагда бити, али се само дивисмо овакој пресуди, гди раји полицијски судија у механи кад је већ два три сатлиха вина попио пресуде своје издаје и извршује. Ми питамо: да ли онда има гаранције да неће овакав судија и поштенијега карактера људе осудити моћи кадеј дозвољено у механи седећи при чаши вина по своје ћефу кривце бити? Ми смо само зато, да се данас у просвећеној Европи, и са оваковим кривцима другчије поступа, кад постоји полицијски суд и закон, пак да би тако и са нама Србина поступати требало, а не дати само да један полицијски чиновник, сам по своје ћефу и при вину пресуде прави и извршује. — Наши Срби кажу: „ми истерасмо даије из Србије, а на место ових, посташе нам срезки капетан и кметови.“ Но сад да видите, како после ове пресуде полицијске настаде опет друга вера. — Један од оних осуђеника пошто казни издржа, устаде да благодарити капетану и стаде му говорити: јеси ли чуо, нећеш ти више мене бити, и нећеш ме бити! а овај му рече: оћу, оћу, ја ћу тебе увек бити, и кад год узхтем итд.; и овим се сврши та више на дивљаштво наличећа пресуда. Ми дакле у томе увиђамо само једно неразумно и грозно дело овога срезског старешине, и нећемо да се унуштамо у даље претресање, а међу тим надамо се, ће они који су позвани бити да се нечине којекаква зла од стране наших чиновника која само неповољна следства имати могу, да ће предудредити, да се овака зла више не чине у народу наше

јер у садашње време мислимо да неби ни кметови тре-
бали, да по механ ама у селима заповести издају и
пресуђују, а неколико срезске старешине.

Стране земље.

ЦРНА ГОРА. У Црној Гори састављена је војска од
стрелана, на броју 6000. Сви ти стрелци набржани су но-
вим изолученим пушкама, и носе „униформу“, срезану не по
француском или другом страном кроју, већ према старинском
народном пошви.

ТУРСКА. Цариградска влада употребила је последње
силе да се на Дунаву одржи. Сад, као што се чује, прикупља
и војску из Сирије, да би је на Дунаву у што већем броју
имала. Египатски вице-краљ понудио је султану војничку по-
моћ у случају нужде; та понуда жељно је у Цариграду прим-
љена. На несрећу Турске, њене јавне благајнице (финансије) у
тако су жалосном стању, да ће једва моћи и продужити; а ка-
моли довршити оружање које је предузела.

— Говорећи о устаници турских области другим држа-
вама, многи страни листови изјављују да би Турска, у своје
банкротскоме стању, једва дочекала да јој се јави озбиљан
купац за земље, које је глобом извела. По неким, Турска би
се имала поделити између Русије, Аустрије и Инглеске. Др-
жавне дугове Турске узеле би те силе заједнички на себе; а
Султана би опремили у Азију.

ГРЧКА. Бечкој „Дебати“ пишу из Атине, да се сва
Грчка узрујала услед данашњег зајета Европе. Посланици:
Француске, Инглеске и Турске који станују у Атини, добијају
у последње време дан и ноћ телеграфске депеше од њихових
дворова, и пишу своје одговоре и извештаје. Засад као да има
највећег утицаја у Атини француска дипломатија, која ради су-
против Турској и Инглеској. Међу Грцима оживела мисао: о
пропасти турске царевине, и о слободи Хришћана што још ро-
бују тој царевини. У име те слободе зарекле се све унутра-
шње партије да се измире међу собом, а сад се спрема велика
светковина у цели тога измирења и обштег грчког братства.

Непријатељи Грчке наравно да немогу бити равнодушни
према одушевљењу Грчка за слободу; они подстићу
саревњивост међу великим силама, и већ пуштају глас да се у
Пиреусу очекује француска и инглеска флота.

Најновије.

— Пешта, 25. маја. Подбор за питање на-
родности држао је јуче седницу. Говорило се о

познатим главним начелима, што су у нацрту од год.
1861. Што се тиче тих главних начела беху
три предлога. Један је искао да се и правни круг
је динца ограничи, у колико би у сукобу био са
правним кругом државе. Остала два предлога пак
искаху, да се питање народности не само на основу
индивидуалног, него и на основу права народно-
сти реши, и да се то право народности не ограничи
на цркву и школу, него да му се у нужним границама
даде земљишта и у управи и правосудју. Већина
подбора беше за начела од год. 1871., али се није
никакав закључак донео, него се то одложило, док се
ствар сасвим подробо не развије и установи. Врати-
ћемо се на ово у идућем броју.

— Ако је веровати бечким телеграмима: фран-
цуска влада дала је на знање инглеској влади, да не-
може ништа бити од конференција и конгреса, о
којима се у последње време толико говорило и радило.
Тој омашки имала би бити крива Аустрија, која, ора-
бена Русијом, изјављује да неможе пристати на кон-
ференције другачије, него под условом да се на њима
непомиње о устаници Мјетака Италији; и то изјав-
љује Аустрија, као што веле, пошто је била већ
одговорила у Париз, да прима позив за конференције.
По „Нестер-Лојду“ инглеска је влада у скуп-
штини званично казала, да се конференције на жа-
лост неће моћи држати.

— Из Париза телеграфшу да је у јучерањој
седници париске конференције за Румунску, порта-
нано протестовала противу повог рум. кнеза, и тра-
жила одобрење да оружамо посредује у подунавским
кнежевинама. Русија се томе противила, изјавивши
да ће и она њену војску у Румунску послати, ако би
турска војска тамо упала. Силе ће бити засад само
у полуваничном одношају са новим кнезом.

На знање: Одбор који спрема у Пешти дочек
дружине србског народног позоришта, започео је већ
скупљати предате за представе, које ће дружина

овде давати. Те предплате примају г.г. Јосифовић,
свештеник, и Соколовић јуриста.

ТРГОВИНА И ОБРТНОСТ.

Ј. К. Пешта, 25. маја. Житна пијаца: Са свију
страна јављају да је врло ружна кина за усеве, и ако је за
који дан небудне, и оно што је од мрзаца остало сачувано, и
то ће пропасти од припеке и суше. Страни купци који су овде
били подмирили су своју потребу, и отишли су; сад је настале
код нас мала тишина, и већ по неки имаоци робе, којима по-
ваца треба, почели су по нижу цену њихову робу купити;
тако се продавало:

Шеница 88¹/₂ — 89 ф. 5.15, 88 — 89 ф. 5.05, 87 — 88 ф.
4.90, 86 — 87 ф. 4.75, 85 — 86 ф. 4.60 за готове новце.

Раж ф. 4, ф. 3.90 нов.
Јечам за храну ф. 2.40 нов.
Кукуруз лежећи ф. 3.20, ф. 3.15, за јули много је нуђен
и продато се са ф. 3.20, ф. 3.15.

Од зоби лежеће неће нико да продаје, а и немаје много;
цена јој је преко ф. 2.50 нов.

Проја од незнатније врсте са душком 200 ваг. ф. 2.20 за
готове новце; прва врста по ф. 2.50, ф. 2.60 нов.

Свинска маст овдашња ф. 35, са стране ф. 32¹/₂, из Србије
ф. 31 са буретом.

Шљиве босанске ф. 12¹/₂ а и са овом ценом, данас не-
може се прва врста добити.

Из Сисека јављају да се тамо цена шеници последњих
дана повећала са 50 — 65, а кукурузу са 20 — 40 новчића.

У Новом Бечеју 23. маја. — Ове недеље почела је
вршидба репиде свуд у нашој околини, за сад се још на пи-
јаци слабо довози; цена је ф. 4 до 4.50 ваг. у партијама нела-
се купити од ф. 4.50 до 3.75 нов. јестивије, јер економи, који
више имају, чекају бољу цену. — Жито је од неколико
дана здраво на цену скочило, и здраво се тражи, и то највише
за потрошак. Цена жита; ф. 5 до 5.20. Кукуруз ф. 2.65 до ф. 3.
Јечам ф. 2. до ф. 2.40. нов. ваган. Зоби није ништа доведено
било.

Усеви у околини нашој доста добро стоје, но више би
здравило нужно било. — Вода помало опада.

КУРС.

Дукат ф. 6.14.
Сребро 129.50.

Стање Дунава 5' 8" преко О долази.

О Г Л А С И.

НОВА Ц. КР. ПРИВИЛ. ПОПРАВЉЕНА

МАШИНА ЗА СЛАДОЛЕД (ГЕФРОРЕНЕС),

СВА ОД МЕТАЛА.

Овом машином прави се сладолед или ледена кава са врло мало леда. Она је за сваки салон, а вредно
ју је имати у сваком дому. Продаје се у 4 форме разне величине; уз њу се добија упутство како се може рукује.

Прва форма (№ 1) захвата	1/2 оканице, од тенећке	стаје 8 фор. 50 кр., а од финог цвика 12 ф. 50 кр.
Друга " (№ 2) "	1 " " "	" 12 " 50 " " " " 16 " 50 "
Трећа " (№ 3) "	1 1/2 " " "	" 16 " 50 " " " " 21 " 50 "
Четврта " (№ 4) "	2 " " "	" 20 " 50 " " " " 25 " 50 "

ПОПРАВЉЕНЕ КАДЕ за купање и справе за врскање (душ), за вешање, као и за расклањање, од 5 до 40 ф.
КАДЕ ЗА КУПАЊЕ од јаког цвика, у три величине, за одрасле људе, стају: по 10, 12 и 14 ф.

КАДЕ ЗА ДЕЦУ, стају: по 5, 6 и 8 ф.

ФЕЊЕРИ ЗА КОЈА од сваке форме, на избор, пар стаје од 4 до 16 ф.

КАВЕЗИ ЗА ПТИЦЕ од сваке форме, на избор, стају од 1 ф. 50 до 24 ф.

Писмене наручбине са наплатом (Nachnahme) нај тачније и најбрже се извршују.

Стовариште еспапа од тенећке метала

Матије Целерина у Пешти.

Адреса: Sebastianiplatz und Ecke der grünen Baumgasse. Fabrik Dachengasse Nr. 4. Pest. (20)2—4

ЕСПАНИ ОД МЕСИНГА и МЕТАЛА

у ливници

ЈОСИФА РИДЕЛА

у Пешти, Akaziengasse Nr. 48,

праве се за разне потребе и какогод се наруче. Ветриљке (вет-
тили и све што је нужно за парне фабрике шпиритуса; — држ-
кови и металне справе за бунаре; — црпачке за винопродавце
и пиваре; славине и чепови за бурад, као и за парне машине;
— алке и разне друге справе и алати: израђују се по урнеку
или нацртају, било да се лију или извршују, а све по најјеф-
тавијој цени.

Писмене наручбине брзо се извршују. Адреса:

JOSEPH RIEDL in Pest,

(21)2—12 Akaziengasse Nr. 48.

ПРАВИ

белгијски коломаз;

као и обични, и прекувани катран; — првена катранска боја;
најбоља смола за потребу шустера, ковача и бродова; — хи-
драулички депак; и асфалт

по необично спуштеној цени

продају се код

С. Луксенберга у Пешти.

(16)4—6 S. Luxenberg, Pest. Müllergasse Nr. 20.

Главно ц. кр. привил.

осигуравајуће друштво у Трсту

(К. к. privil. Assicurazioni Generali in Triest.)

оснива, преко своје ГЛАВНЕ АГЕНЦИЈЕ за МАЂАРСКУ,

нарочиту

ГЛАВНУ АГЕНЦИЈУ за Н. САД

са округом

ДОЊЕГ БАЧКО-СРЕМСКОГ КОМИТАТА и ВОЈН. ГРАНИЦЕ.

Ова новосадска агенција поверена је управи

г. СИМОНА ЈОС. МАРКОВИЋА.

Главно осигуравајуће друштво у Трсту, основано у 1831.
и снабдевано фондом од 23 милиона Форината, осигурава по
најјестивијим противу:

ПОЖАРА, ТУЧЕ и ШТЕТЕ У ПРЕНОСУ ЕСПАПА

као шта даје осигурање и на

ЖИВОТ ЧОВЕКА.

Извештавајући о томе поштовану публику србску, дру-
штво јој се са свеколиком услугом на располагање ставља.

Сим. Јос. Марковић.

Гл. ц. кр. пр. осигуравајућег трстанског друштва главна агенција

за Мађарску има свој биро у Пешти:

JOSEFPLATZ № 10, Pest.

ТРГОВАЧКИ ПОМОЋНИК

који се учио у ириберској и галантеријској трговини; који је
прве или најдаље друге године калфон; доброд је владања, тру-
дољубив је и вешт у трговини; уз то зна србски, немски, пеш-
то мађарски и романски, такав помоћник прима се у трговини
доле подписаног под добрим условима. Понуде најдаље до
20. јунија о. г.

Панчево, 22. маја 1866.

Д. Х. СТОЈАНОВИЋ.

ПРЕИМУЊНО ИЗАБРАНЕ

ГОТОВЕ КОНЧАНЕ КОШУЉЕ

као и сваке струке еспапа од ланена платна, из првих

фабрика, домаћих и страних, продају се у

RUMBURGER LEINWAND NIEDERLAGE

von

HUGMAYER & MINAILOVITSCH

„zum PROFETEN“

in Pest. — Rathausplatz.

(19)3—8

Властник, издаватељ и уредник: Др. СВЕТОЗАР МИЛЕТИЋ.

У Пешти, 1866. Штампарија Хорњанског и Хумела.